6-18-6/3

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

T.S. Sharipov

2024 yil "29" august

# INSTITUTSIONAL IQTISODYOT

## FANI BO'YICHA

## SILLABUS

Sirtqi bo'lim uchun

| | | |
|---|---|---|
| **Bilim sohasi:** | 300000 | – Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot |
| **Ta'lim sohasi:** | 310000 | – Ijtimoiy va xulq atvorga mansub fanlar |
| **Ta'lim yo'nalishlari:** | 60310100 | – Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) |

SAMARQAND -2024

**Modul / FAN SILLABUSI**
**Sirtqi bo'lim**
**60310100 – Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) ta'lim yo'nalishi**

| | |
|---|---|
| **Fan nomi:** | Raqamli iqtisodiyot |
| **Fan turi:** | Majburiy |
| **Fan kodi:** | DIGECO06 |
| **Yil:** | 2 |
| **Semestr:** | 4 |
| **Ta'lim shakli:** | Sirtqi |
| **Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:** | 180 |
| Ma'ruza | 12 |
| Amaliy mashg'ulotlar | 12 |
| Labaratoruya mashg'ulotlari | - |
| Seminar | - |
| Mustaqil ta'lim | 156 |
| **Kredit miqdori:** | 6 |
| **Baholash shakli:** | Imtihon |
| **Fan tili:** | O'zbek |

| **Fan maqsadi (FM)** | |
|---|---|
| **FM1** | Talabalar milliy iqtisodiyotning shakllanish jarayonlarini undagi strukturaviy o'zgarishlarni, iqtisodiyotni boshqarish va tartibga solish usullarini bilimlari, shuningdek, iqtisodiyotning tarmoq tizimini va ularni tavsiflovchi ko'rsatkichlaridan foydalangan holda ishlab chiqarishning samaradorligini oshirish yo'llari o'rganiladi va kelgusida professional bilimga ega bo'lgan mutaxassislarni shakllantirishga qaratilgan.<br>Shuningdek, fan talabalar o'rtasida zamonaviy iqtisodiy fikrlashni rivojlantirish, ularning iqtsiodiy tizim nuqtai nazaridan jamiyatning amaliy sohalariga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish oqibatlarini o'rganishdan iborat bo'lib, zamonaviy iqtisodiy muhitning yangi xususiyatlari, institutsional iqtisodiyot allaqachon amaliy faoliyatda hisobga olinishi kerak bo'lishini o'rgatishdan iborat. |

| **Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar** | |
|---|---|
| **1.** | ECONTH06 Iqtisodiyot nazariyasi |
| **2.** | ITT06 Iqtisodiy ta'limotlar tarixi |
| **3.** | IQTO'S06 Iqtisodiy o'sish |

| **Ta'lim natijalari (TN)** | |
|---|---|
| | ***Bilimlar jihatidan:*** |
| **TN1** | institutsional iqtisodiyot hamda uning tarkibiy qismi bo'lgan iqtisodiyning mohiyati, uning bozor iqtisodiyoti sharoitidagi o'rni, institutsional iqtisodiyotning hozirgi davrda shiddat bilan rivojlanib borayotgan bir qancha asosiy jihatlari, shu jumladan, ijtimoiy-iqtisodiy samaradorlikga erishish yo'llari talabalarga tushunarli holda o'rgatishdan iborat |
| **TN2** | O'zbekiston Respublikasida institutsional iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-uslubiy asoslari haqida tasavvurga ega bo'lishi; |
| **TN3** | talabalarda mamlakatni institutsional iqtisodiyot mohiyati va tarkibi va uni rivojlantirish bo'yicha qonunlar va qonuniyatlar; raqamli iqtisodiyot sharoitida faoliyat yuritayotgan korxonalarining iqtisodiy o'sishi to'g'risida tasavvur hosil qilish; |
| **TN4** | raqamli iqtisodiyot sharoitida mahsulot ishlab chiqarish va turli xizmatlar ko'rsatish hajmini oshirish orqali korxonaga kirib keladigan pul oqimini ko'paytirish va turli korrupsion xolatlarni oldini olish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish; |
| | ***Ko'nikma jihatidan:*** |
| **TN5** | institutsional iqtisodiyot bilan bog'liq muammolar va asosiy iqtisodiy talablarni shakllantira olish hamda taraqqiy etgan davlatlar tajribalarini qo'llash yo'llarini yoritish; |
| **TN6** | iqtisodiy qonunlarning paydo bo'lish sabablari. Sanoat inqiloblari xaqida tushunchaga ega bo'lish, iqtisodiyotda davlatning zaruriyati va mohiyatini egallash; |
| **TN7** | Institutsional iqtisodiyotda taqsimlangan hisoblash va iqtisodiy o'ish sikllarining soha va tarmoqlarning rivojlanish holatini tahlil qilish; |
| **TN8** | raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsion, raqamli texnologiyalarni rivojlantirish tendensiyalarni o'rganish, shuningdek turli tarmoq va sohalarda institutsional islohotlarni tashkil etish muammolarini hanmda ularni mo'tadil yechimini aniqlashni, shuningdek, O'zbekiston Respublikasining raqamli iqtisodiyotga yo'naltirilgan iqtisodiy siyosatining mohiyatini o'rgatish. |

| **Fan mazmuni** | | |
|---|---|---|
| | **Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)** | **Ajratil-gan soat** |
| **M1** | "Institusional iqtisodiyot" faninign mazmun va mohiyati | 2 |
| **M2** | Mamlakatda institutlar va ularning jamiyat rivojlanishidagi roli hamda o'zoro bog'liqligi | 2 |
| **M3** | Uy xo'jaligi va uning xillari | 2 |
| **M4** | Transaksiya va transaksiya xarajatlari | 2 |
| **M5** | Jamiyatdagi xufyona iqtisodiyot | 2 |
| **M6** | Davlat institutsional tashkilot sifatida | 2 |
| | **JAMI:** | **12** |

| Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A) | | |
|---|---|---|
| A1 | "Institusional iqtisodiyot" faninign mazmun va mohiyati | 2 |
| A2 | Mamlakatda institutlar va ularning jamiyat rivojlanishidagi roli hamda o'zoro bog'liqligi | 2 |
| A3 | Uy xo'jaligi va uning xillari | 2 |
| A4 | Transaksiya va transaksiya xarajatlari | 2 |
| A5 | Jamiyatdagi xufyona iqtisodiyot | 2 |
| A6 | Davlat institutsional tashkilot sifatida | 2 |
| | JAMI: | 12 |

| № | Mustaqil ta'lim (MT) | Ajratil-gan soat |
|---|---|---|
| MT1 | Institusional nazariyalarning paydo bo'lishi va rivojlanishi tarixi. | 4 |
| MT2 | Institusionalizmning metodologik asoslari va institusional tahlilda boshlang'ich nuqta masalasi. | 4 |
| MT3 | Neoinstitusional nazariyaning asosiy yo'nalishlari. | 4 |
| MT4 | Institusional iqtisodiyotning rivojlanish xususiyatlari. | 4 |
| MT5 | Hozirgi zamon iqtisodiy ta'limotlarining asosiy yo'nalishlari. | 4 |
| MT6 | Institusionalizmning boshqa yo'nalishlardan farq etuvchi jihatlari. | 4 |
| MT7 | «Eski» institusionalizm vakillari qarashlarining tahlili. | 4 |
| MT8 | Instiusionalizmning asosiy nazariyalari. | 4 |
| MT9 | Mulkiy va shartnomaviy munosabatlar nazariyalarning sharhi. | 4 |
| MT10 | "Eski" va "yangi" institusional maktablarning prinsipial farqlari. | 4 |
| MT11 | Neoinstitusional iqtisodiy nazariya (neoinstitusionalizm) rivojlanishining asosiy omillari. | 4 |
| MT12 | "Institut" va "norma" tushunchalarining mohiyati. | 4 |
| MT13 | Rasmiy va norasmiy normalar va ularning shakllanishi. | 6 |
| MT14 | Institusional matrisa va uning amal qilishi. | 6 |
| MT15 | Institusional o'zgarishlar va institutlarning o'zaro bog'liqligi. | 6 |
| MT16 | Bozor ishtirokchilarining o'zaro kelishuvlar bo'yicha hatti-harakatlari normasi. | 6 |
| MT17 | Rasmiy va norasmiy normalarni muvofiqlashtirishning zarurati. | 6 |
| MT18 | Tashkilotlarning institusional jarayonlarda bajaradigan funksiyalari. | 6 |
| MT19 | O'yinlar nazariyasining asosiy yo'nalishlari. | 6 |
| MT20 | Muvozanatlar turlari va ularni qidirish yo'llari. | 6 |
| MT21 | O'yinlar nazariyasi tayanch modellarining tasnifi. | 6 |
| MT22 | Kooperativ va nokooperativ nazariyalarning xususiyatlari. | 6 |
| MT23 | Ustun strategiyali muvozanatning tahlili. | 6 |
| MT24 | Nesh bo'yicha muvozanat va uning tahlili. | 6 |
| MT25 | Shtakelberg bo'yicha muvozanat va uning tahlili. | 6 |
| MT26 | Pareto bo'yicha muvozanat va uning tahlili. | 6 |
| MT27 | Iqtisodiyot konstitusiyalarining shakllanishi. | 6 |
| MT28 | Buyruqbozlik iqtisodiyotining normalari. | 6 |
| MT29 | Uy joy xo'jaligi va kommunal xizmatni rivojlantirish | 6 |
| MT30 | Aholi turmush darajasi va daromadlarning tabaqalanishi | 6 |
| | JAMI: | 156 |




| Asosiy adabiyotlar | |
|---|---|
| 1. | Berkinov B.B., Yakubov I.O., Sunnatov M.N., Institutsional iqtisodiyot: fanidan amaliy mashg'ulotlar o'tkazish bo'yicha. -O'quv qo'llanma. – T.:2019.- 170b. |
| 2. | Малкина М.Ю., Логинова Т.П., Лядова Е.В. Институциональная экономика: Учебное пособие. – Нижний Новгород: Нижегородский госуниверситет, 2015 – 258 с. |
| 3. | Лукичёв, П.М. Институциональная экономика: учебное пособие / П.М. Лукичёв, О.П. Чекмарев, А.Д. Шматко; Балт. гос. техн. ун-т. – СПб., 2021. – 124 с |
| **Qo'shimcha adabiyotlar** | |
| 1. | O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.-T.: O'zbekiston, 2023. |
| 2. | Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 29 b. |
| 3. | Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 47 b. |
| 4. | Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 485 b. |
| 5 | O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida" gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda. |
| 6 | Uzbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksi. - T.: Uzbekiston. 2011. – 48b. |
| 7 | А.Н.Елиссев, И.Е.Шульга Институциональный анализ интеллектуальной собственности: Учеб, пособие, - М.: ИНФРА - М, 2005. – 92 с. |
| 8 | В.Л.Тамбовцев. Экономическая теория институциональных изменений. - М.: ТЕИС, 2005. - 542 с. |


**Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:**

**a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- ftarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa.

**b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektga puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

**c) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**

- fan xaqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

**d) quyidagi hollarda talabaning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:**

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

| **Agar talaba hemis tizimida baholanganda quyidagicha baholanadi:** |
|---|
| 0-59 ballgacha 2 baho, 60-69 ballgacha 3 baho,<br>70-89 ballgacha 4 baho, 90-100 ballgacha 5 baho |



**Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot**

| | |
|---|---|
| **Muallif:** | Boboqulov Sanjar Baxronkulovich – "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasi dotsenti, i.f.f.d.; |
| **E – mail:** | sanjar.bobokulov02@gmail.com |
| **Tashkilot:** | SamISI, "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasi |
| **Taqrizchilar:** | **Alibekova S.L.** – SamDU, Inson resurslarini boshqarish va mahalla taraqqiyoti instituti "Tarmoqlar iqtisodiyoti" kafedrasi dotsenti, i.f.n. (tashqi);<br>**Xalimov Sh.X.** - "Everest Super Star" OK rahbari |

Mazkur sillabus institut o'quv-uslubiy Kengashining 2024 yil 29 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. 9-18-6/3

Mazkur sillabus "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasining 2024 yil 29 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

| | |
|---|---|
| **O'quv-uslubiyat bo'lim boshlig'i** | I.Shodmonov |
| **Sirtqi bo'lim boshlig'i** | F.Abdukarimov |
| **Kafedra mudiri** | K.Mirzayev |
| **Tuzuvchi** | S.Boboqulov |